

Сімейно-шлюбні відносини : актуальні питання

анотований бібліографічний список

Вип. 1 / 2026

січень-лютий

URL: <http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>

1. Алексєєва І. У Раді хочуть дозволити українкам виходити заміж у 14 років. Але не всім [Електронний ресурс] / Ірина Алексєєва // Fakty.ua : [вебсайт]. – 2026. – 4 лют. — Електрон. дані. Зазначено, що в Україні обговорюють можливі зміни до законодавства щодо мінімального віку для укладення шлюбу. Згідно з Сімейним кодексом України (СК України), право на шлюб мають особи, які досягли повноліття. У проєкті нового Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного) пропонується знизити вік для укладання шлюбу. Законотворці пропонують дозволити укладення шлюбу з 14 років у виняткових обставинах, а саме у разі вагітності або народження дитини. Водночас для підлітків віком від 16 років можливість одруження пропонується залишити лише за рішенням суду. Текст: <https://fakty.ua/466952-v-rade-hotyat-razreshit-ukrainkam-vyhodit-zamuzh-v-14-let-no-ne-vsem>

2. Богомаз О. Ю. Інноваційні підходи в роботі з дітьми-ВПО в умовах мережевого суспільства: розвиток стійкості, творчості та цифрової інтеграції [Електронний ресурс] / Оксана Юріївна Богомаз // Культур. альм. – 2025. – № 3. – С. 115-121. Обґрунтовано інноваційні підходи до підтримки дітей з числа внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в умовах мережевого суспільства, де освітня взаємодія має реляційно-конективний

характер. Емпіричною базою є кейс онлайн-тренінгу УДУ ім. М. Драгоманова (11.06.2025), у межах якого 90 педагогів опанували арттерапевтичні, ігрові, SEL-модулі та цифрові інструменти. Показано, що вправи «Безпечний простір», «Дерево ресурсів» і рольові симуляції сприяють осмисленню травматичного досвіду, відновленню агентності та формуванню мереж підтримки. Обґрунтовано перехід від разових інтервенцій до сталої освітньої екосистеми з мікрокреденціалами, менторськими мережами та рефлексивними метриками благополуччя, що забезпечує конективну резильєнтність і гідну участь дітей-ВПО в освіті. Етична та правова рамка повинна бути чітко виписана: стандартизовані згоди батьків і дітей, мінімізація чутливих даних, прозорі правила зберігання та обміну, права на «вимкнення» й альтернативні офлайн-маршрути для тих, хто обмежений у доступі до мережі. Механізмами зворотного зв'язку мають стати дорадчі панелі з участю педагогів, батьків і самих підлітків-ВПО, щоб політика не втрачала контакту з живою практикою.

Текст:

<https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/674/616>

3. Бучинська О. І. Проблемні аспекти розірвання шлюбу з іноземцем: національна практика та міжнародні правові стандарти [Електронний ресурс] / О. І. Бучинська, У. П. Бек // Аналіт.-порівнял. правознавство : електрон. наук. фах. вид. – 2025. – № 6, ч. 3. – С. 525-530. Досліджено вплив воєнного стану на розвиток сімейних правовідносин в Україні, зокрема особливості розірвання шлюбу, ускладненого з іноземним елементом. Проаналізовано правові механізми регулювання розлучення подружжя з різним громадянством або місцем проживання відповідно до норм Сімейного кодексу України та Закону України «Про міжнародне приватне право». Акцентовано на питаннях встановлення місця проживання дітей із урахуванням принципу найкращих інтересів дитини та поділу спільного майна подружжя. Схарактеризовано особливості добровільного й судового порядку поділу майна, а також застосування строків позовної

давності. Вказано на можливість застосування норм іноземного та міжнародного права у справах зі шлюбним договором або іншим міжнародним елементом з метою забезпечення справедливого захисту прав та інтересів сторін. Текст: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/347417>

4. Воробйов В. В. Архітектурно-містобудівні аспекти моделей сімей майбутнього як фактори трансформації селітебних територій [Електронний ресурс] / В. В. Воробйов, О. С. Шило // Укр. журн. буд-ва та архітектури. – 2025. – № 5. – С. 45-60. *Зазначено, що у зв'язку з постійними змінами соціальних процесів, природно-кліматичних та інших факторів, умови життя перманентно вели до нових і нових переглядів архітектурно-містобудівних якостей антропогенних просторів для життя населення будь-якого міста. У ХХ - ХХІ ст. обсяг інформації, отриманої внаслідок діяльності людей, багаторазово перевищив знання, накопичені за майже тисячу попередніх років. Реакція населення на все це призвела до необхідності частого перегляду моделей сім'ї та моделей призначеного їм життєвого простору, включаючи житлові будинки. Якщо минулі століття процес змін йшов повільно і соціум встигав щодо нього адаптуватися, нині він відстає. У своєму відставанні соціум стихійно шукає нові, адекватні обставинам місця і часу, моделі сім'ї, але не все йде у цьому питанні гладко. Настав час дослідити новий етап життя системи «трансформація сім'ї - трансформація її житла - трансформація селітебної території міста», які продовжують відчувати все більші та більші прискорення.* Текст: <http://uajcea.pgasa.dp.ua/article/view/342713/330659>

5. ВС: Спільне майно подружжя може бути конфісковане повністю, якщо його використали для злочину [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 12 лют. – Електрон. дані. *За повідомленням Верховного Суду (ВС), якщо майно, яке було використано як знаряддя чи засіб вчинення кримінального правопорушення, перебуває у спільній власності подружжя і воно було використане одним із подружжя в ході вчинення кримінально караного діяння, то таке майно підлягає спеціальній конфіскації в повному*

обсязі, оскільки його власник (той із подружжя, який вчинив кримінальне правопорушення) усвідомлено використав його в протиправних цілях. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/vs-spilne-mayno-podruzzhzha-mozhe-buti-konfiskovane-povnistyu-yakshcho-yogo-vikoristali-dlya-zlochyn.html>

6. Герасименко А. В. Ознаки геноциду у діях Російської Федерації проти цивільного населення України: міжнародно-правовий аналіз та механізми відшкодування шкоди [Електронний ресурс] / Антон Володимирович Герасименко // Наук. перспективи. – 2025. – № 11. — С. 1206-1215. Проаналізовано дії РФ проти цивільного населення України крізь призму положень Конвенції Організації Об'єднаних Націй) про запобігання злочину геноциду та покарання за нього. Доведено, що збройна агресія РФ супроводжується систематичними і цілеспрямованими діями, спрямованими на фізичне, культурне та демографічне знищення українського народу як національної спільноти. На підставі аналізу фактичних даних про масові убивства мирного населення, застосування тортур, насильницькі депортації дітей, знищення культурної спадщини, заборону української мови та руйнування цивільної інфраструктури обґрунтовано наявність у цих діях ознак злочину геноциду відповідно до ст. II Конвенції ООН. Особливу увагу приділено проблемі насильницького переміщення українських дітей на територію РФ, що становить безпосереднє порушення міжнародного гуманітарного права та кваліфікується як один із проявів геноциду. Розглянуто резонансну справу омбудсменки РФ М. Львової-Бєлової, причетної до незаконного усиновлення дитини з Маріуполя, у зв'язку з чим Міжнародним кримінальним судом (МКС) було видано ордер на її арешт разом із президентом РФ В. Путіним. Висвітлено нормативно-правову базу, практику міжнародних судових інституцій та позиції науковців щодо визначення складу злочину геноциду. Сформульовано висновок про те, що кваліфікація цих діянь як геноциду є необхідною передумовою для реалізації принципу невідворотності міжнародної кримінальної відповідальності, відновлення історичної справедливості та розроблення ефективних

механізмів репарації для жертв агресії. Текст:

<https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/32677/32634>

7. Гірак Г. Шлюб з 14 років: чому з нового Цивільного кодексу приберуть цю норму [Електронний ресурс] / Галина Гірак // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 6 лют. — Електрон. дані. *Йдеться про зареєстрований у парламенті новий варіант Цивільного кодексу України, метою якого є системне оновлення приватного (цивільного) права України. Проаналізовано ст. 1478 «Право на шлюб» законопроекту, що викликала суперечки в суспільстві, адже мова про пропозицію дозволити шлюб з тими 14-річними дівчатками, які завагітніли або вже народили дітей. Наведено коментарі народного депутата, одного зі співавторів проекту закону Ігоря Фріса. Акцентовано, що легалізація раннього шлюбу дозволить захистити майнові та немайнові права малолітніх батьків, які вже створили сім'ю. Проте виникає суперечність зі статтями Кримінального кодексу (КК) щодо статевих зносин із особами, які не досягли 16-річного віку. Можливість шлюбу при вагітності у 14 років може стати інструментом для уникнення кримінальної відповідальності. Якщо суд дозволяє шлюб у 14 років через вагітність, він фактично підтверджує склад злочину з боку партнера. Подано коментарі психотерапевта щодо основних проблем, пов'язаних із надзвичайно ранніми шлюбами.* Текст:

<https://ua.korrespondent.net/articles/4853097-shluib-z-14-rokiv-chomu-z-novoho-tsyvilnoho-kodeksu-pryberut-tsui-normu>

8. Гнатюк А. Ю. Особливості прокурорського нагляду у кримінальному провадженні щодо неповнолітнього в умовах воєнного стану [Електронний ресурс] / А. Ю. Гнатюк // Журн. східноєвроп. права : [електрон. наук.-практ. вид.] / ПВНЗ “Ун-т сучас. знань”. – 2025. – № 140. – С. 250-256. *Проаналізовано участь прокурора у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх в умовах воєнного стану з урахуванням впливу сімейних відносин на вчинення правопорушень і процес захисту прав дитини. Обґрунтовано актуальність проблеми у зв'язку зі зростанням кількості*

провадження за участю дітей та необхідністю забезпечення їхніх найкращих інтересів, зокрема шляхом оцінювання сімейного середовища, випадків насильства, недбалого виховання чи негативного впливу дорослих. Проаналізовано норми національного законодавства й відомчі акти Офісу Генерального прокурора (ОГП), зокрема наказ № 509, та виявлено нерівномірність їх практичного застосування. Висвітлено проблеми спеціалізації прокурорів, дотримання процесуальних гарантій, врахування сімейних обставин при обранні запобіжних заходів і застосуванні виховних заходів, а також вплив воєнного стану на ювенальні провадження. Обґрунтовано необхідність посилення міжвідомчої взаємодії з органами опіки та службами у справах дітей, розвитку відновного правосуддя та вдосконалення механізмів захисту прав дитини з урахуванням її сімейних відносин.

Текст:

http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2025/12/hnatyuk_140.pdf

9. Горбунова Я. Докази та доказування у справах про домашнє насильство [Електронний ресурс] / Я. Горбунова // Журн. східноєвроп. права : [електрон. наук.-практ. вид.] / ПВНЗ “Ун-т сучас. знань”. – 2025. – № 140. – С. 123-130. Розглянуто проблематику доказів і доказування у справах про адміністративну відповідальність за домашнє насильство. Зазначено про зростання кількості таких випадків в Україні, зумовлене війною та пов’язаними з нею соціально-психологічними чинниками, що потребує ефективного реагування держави. Наголошено на необхідності повного й об’єктивного встановлення обставин справи для недопущення притягнення до відповідальності за відсутності складу правопорушення. Визначено, що доказування ґрунтується на протоколі про адміністративне правопорушення та інших доказах: терміновому заборонному приписі, актах соціальних служб і поліції, поясненнях сторін, фото- і відеоматеріалах, листуванні, аудіозаписах, а також медичних і психологічних висновках. Підкреслено, що доказування є складним процесом встановлення факту

насилства, вини особи та інших істотних обставин. Текст: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2025/12/horbunova_140.pdf

10. Гриновська О. І. Призначення та звільнення опікуна або піклувальника в порядку цивільного судочинства: проблеми правозастосовної практики обумовлені воєнним станом [Електронний ресурс] / Оксана Іванівна Гриновська, Божена Романівна Оліярник // Право.UA. – 2025. – № 4. – С. 131–145. – Електрон. дані. Проаналізовано питання нормативного регулювання інституту опіки та піклування, а також судову практику місцевих, апеляційних і касаційних судів щодо розмежування окремого та позовного провадження, визначення кола заявників, участі присяжних, ролі органів опіки та піклування і критеріїв для призначення опікуна. Особливу увагу приділено впливу воєнного стану на можливість виконання опікунських обов'язків, проблематики мобілізації опікунів і ризиків зловживання правом щодо призначення опікуна як підстави для відстрочки від призову. Здійснено порівняльно-правовий аналіз законодавства Молдови та Франції, підкреслено ефективність інституту сімейної ради, замісного опікуна та широкого кола заявників. Окреслено напрями вдосконалення українського законодавства, зокрема запровадження інституту тимчасового звільнення опікуна, розширення кола заявників, а також унормування підходів до призначення опікунів у період воєнного стану. Текст: https://pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/Pravo-ua-2025-4/Pravo_ua_2025_4_131.pdf

11. Губанова О. В. Співвідношення права на материнство і батьківство з репродуктивними правами та правовим статусом ембріонів IN VITRO [Електронний ресурс] / О. В. Губанова // Юрид. наук. електрон. журн. – 2025. – № 11. – С. 64-67. Досліджено правову природу права на материнство і батьківство, їх співвідношення з репродуктивними правами особи та правовий статус ембріонів in vitro. Обґрунтовано, що право на материнство і батьківство є природними особистими немайновими правами, складовими права на життя, які реалізуються через

право на репродукцію та не залежать від наявності шлюбу. Визначено комплексний характер репродуктивних прав, зокрема можливість застосування допоміжних репродуктивних технологій. Доведено, що ембріон in vitro не є об'єктом майнових прав і не може входити до складу спадщини; рішення щодо його правової долі належить виключно генетичним батькам. На основі аналізу законодавства та судової практики обґрунтовано необхідність удосконалення правового регулювання і закріплення спеціального правового статусу ембріонів in vitro. Текст: http://www.lsej.org.ua/11_2025/14.pdf

12. Гумін О. Особливості правового статусу потерпілого від кримінального правопорушення по ст. 150 експлуатація дітей [Електронний ресурс] / О. Гумін // Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка". Серія : Юрид. науки. – 2025. – Вип. 12 (№ 3). – С. 82-89. *Досліджено правовий статус дитини як потерпілого від кримінального правопорушення, передбаченого ст. 150 КК України (експлуатація дітей). Проаналізовано особливості участі неповнолітнього потерпілого у кримінальному провадженні з урахуванням його вікових, психоемоційних і соціальних характеристик. Розглянуто умови виховання та можливості залученості членів сім'ї до експлуатації дитини, що ускладнює її захист і потребує спеціального процесуального підходу. Акцентовано увагу на проблемах виявлення прихованих форм експлуатації, доказування, реалізації процесуальних прав дитини та ролі законних представників. Обґрунтовано необхідність удосконалення механізмів міжвідомчої взаємодії, посилення процесуальних гарантій, а також залучення органів опіки, соціальних служб і психологів для забезпечення ефективного захисту прав і реабілітації потерпілих дітей. Текст: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2025/aug/39801/25097847maket-86-93.pdf>*

13. Два дитячі будинки сімейного типу отримали власне житло у Сторожинці та Великому Кучурові [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 13 лют. [№ 531]. –

Електрон. дані. Повідомлено, що родини із новосіллям привітав голова Чернівецької ОВА Руслан Осипенко. Участь у заході взяли: голова Координаційного центру з розвитку сімейного виховання та догляду дітей Ірина Тулякова та голови громад - Ігор Матейчук і Василь Тодеренчук. У Сторожинці просторий будинок придбали для родини Олексія Одинокова та Лариси Кутуз'ян. Подружжя приїхало на Буковину з Харкова та відкрило свої серця для великої родинної групи з восьми дітей, яких до цього часу виховували в Оршівському дитячому будинку. Також у Великому Кучурові придбали будинок для сім'ї Сергія та Алли Конєвих, які виховують вісьмох дітей. Родина була вимушена переміститися до Чернівецької області із Сумщини у зв'язку із ворожими обстрілами. Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390199>

14. Дзюба О. Ю. Нормативно-правове регулювання захисту прав дитини в Україні в умовах дії правового режиму воєнного стану [Електронний ресурс] / О. Ю. Дзюба // Журн. східноєвроп. права : [електрон. наук.-практ. вид.] / ПВНЗ "Ун-т сучас. знань". – 2025. – № 141. – С. 139-153. Зазначено, що необхідність постійного догляду, виховання та спеціального правового захисту зумовлює виокремлення дітей у самостійний об'єкт посиленої охорони з боку держави та суспільства. Низький рівень сформованості механізмів психологічної саморегуляції, емоційна лабільність і недостатня психоемоційна стійкість сприяють тому, що діти особливо часто стають жертвами маніпулятивного впливу, а також фізичного, психологічного та сексуального насильства. Умови збройних конфліктів істотно загострюють зазначені ризики, створюючи системні загрози для реалізації та захисту основоположних прав дитини. Здійснено комплексний аналіз міжнародно-правових актів у сфері захисту прав дитини. Зазначено, що законодавчою основою забезпечення прав дітей в Україні є Закон України «Про охорону дитинства», який визначає фундаментальні права неповнолітніх і встановлює обов'язок органів влади адекватно реагувати на будь-які прояви негативного впливу на стан прав дитини в суспільстві.

Вказано, що діяльність Уповноваженого Президента України з прав дитини стала однією з ключових передумов імплементації основних положень Конвенції ООН про права дитини в національне законодавство. Текст: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2025/12/dzyuba_141.pdf

15. Дитина як особа, яка не брала участі у справі, подає апеляційну скаргу: практика ВС [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 3 лют. – Електрон. дані. *Зазначено, що у спорах між батьками про визначення місця проживання дитини сама дитина не є самостійним учасником справи, оскільки її інтереси представляють батьки. Однак якщо дитина звертається з апеляційною скаргою як особа, яка не брала участі у справі, апеляційний суд зобов'язаний відкрити провадження для з'ясування, чи вирішувалися судом питання про її права та інтереси. Якщо таке питання не вирішувалося, апеляційне провадження підлягає закриттю. Відмова у відкритті апеляційного провадження без такої перевірки є неправомірною. Такого висновку дійшов Верховний Суд (ВС) у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/ditina-yak-osoba-yaka-ne-brala-uchasti-u-spravi-podae-apelyaciynu-skargu-praktika-vs.html>*

16. Евакуація населення з територій активних та можливих воєнних (бойових) дій: Верховна Рада прийняла Закон [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 12 лют. [№ 530]. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що 10.02.2026 ВР України більшістю у 259 голосів ухвалила Закон "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань проведення евакуації, розміщення та життєзабезпечення евакуйованого населення, забезпечення захисту дітей, які перебувають у населених пунктах, розташованих на територіях активних та можливих воєнних (бойових) дій", підготовлений до другого читання Комітетом ВР України з питань екологічної політики та природокористування. Закон врегулює питання обов'язкової евакуації населення, зокрема можливої примусової евакуації*

дітей, які перебувають на територіях активних і можливих воєнних (бойових) дій. Своїм рішенням парламент удосконалив законодавство, що діє у сфері цивільного захисту, правового режиму воєнного стану та сімейного права. Очікується також підвищення ефективності реалізації державної політики з питань організації заходів з евакуації населення. Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390159>

17. Зміна створення Дія.Підпису: що потрібно знати перед шлюбом онлайн [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 11 лют. – Електрон. дані. *За повідомленням Міністерства юстиції України, запрацював новий механізм створення та використання "Дія.Підпису". Зміни стосуються всіх громадян, які користуються цифровими державними сервісами, зокрема послугами у сфері державної реєстрації актів цивільного стану, такими як онлайн-реєстрація шлюбу. У Міністерстві розповіли, що наразі під час активації застосунок додатково перевіряє особу через зчитування біометричного документа по NFC та фотоідентифікацію користувача, що підвищує рівень захисту персональних даних та унеможливорює несанкціоноване використання підпису. Акцентовано, що 14 лютого онлайн-реєстрація шлюбу працюватиме з додатковими слотами для бронювання. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/zmina-stvorenniya-diyapidpisu-shcho-potribno-znati-pered-shlyubom-onlayn.html>*

18. Ірина Борзова: З 1 січня сім'ї із немовлятами та малими дітьми отримуватимуть підвищенні виплати [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 11 лют. [№ 529]. – Електрон. дані. *Як розповіла народна депутатка, голова підкомітету з питань державної молодіжної політики парламентського Комітету з питань молоді та спорту, член фракції політичної партії «Слуга Народу» Ірина Борзова, з 1 січня в Україні почала діяти оновлена система виплат сім'ям із немовлятами та маленькими дітками, що передбачає суттєве збільшення підтримки й допомоги для цієї категорії громадян. Такі кроки дають українським родинам більше стабільності та економічної*

стійкості. Вона додала, що суттєві зміни відбулися й у виплатах щомісячної допомоги з догляду за дітьми. За її словами, збільшення усіх цих виплат – це необхідність, щоб у нинішніх умовах дати українським родинам із маленькими дітьми й тим, хто планує народжувати дітей, більше стабільності та економічної стійкості. Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390131>

19. Капітан О. Проблеми забезпечення принципів міжнародного гуманітарного права захисту прав дітей в умовах війни [Електронний ресурс] / Ольга Капітан // Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка". Серія : Юрид. науки. – 2025. – Вип. 12 (№ 4). – С. 146-151. Проаналізовано захист прав дітей в умовах війни з урахуванням українських реалій та проблем імплементації принципів міжнародного гуманітарного права. Наголошено, що внаслідок повномасштабної агресії РФ в Україні систематично порушуються основоположні права дитини, гарантовані національним і міжнародним правом. Визначено, що попри розвиток міжнародно-правових механізмів захисту дітей під час збройних конфліктів, їх ефективне впровадження залишається складним завданням. Обґрунтовано необхідність пріоритетної імплементації норм міжнародного гуманітарного права в національне законодавство України та формування дієвих механізмів їх реалізації. Запропоновано посилення відповідальності за військові злочини проти дітей, удосконалення кримінально-правових норм щодо заборони вербування дітей та врегулювання постконфліктних процесів з метою забезпечення ефективного захисту прав кожної дитини. Текст: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2025/nov/40925/ttctb-482025-2110122025-150-155.pdf>

20. Качуровська О. Примусова евакуація дітей: як це працюватиме [Електронний ресурс] / Олена Качуровська // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 11 лют. — Електрон. дані. Вказано, що Верховна Рада України (ВР України) 10.02.2026 ухвалила законопроект № 12353, згідно з яким поліція зможе евакуювати з територій активних бойових дій дітей без

згоди їхніх батьків і передавати органам опіки. Як пояснили у Міністерстві внутрішніх справ (МВС), рішення про оголошення обов'язкової евакуації ухвалюють військові адміністрації за письмовим проханням військового командування й узгодженням із Координаційним штабом з проведення евакуаційних заходів. Евакуація може бути загальною і частковою - для окремих категорій населення, які не можуть самотійно евакуюватися з огляду на вік чи стан здоров'я (діти, люди з інвалідністю, люди похилого віку тощо). Після ухваленого рішення про обов'язкову евакуацію дітей принаймні один із батьків або опікунів повинен вивезти свою дитину до безпечних районів. Якщо вони відмовляються, її евакуює поліція без їхньої згоди та передає дитину органам опіки. Тим, хто виїхав із зони бойових дій, надають житло для тимчасового проживання евакуйованих людей. Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4854126-prymusova-evakuatsiia-ditei-yak-tse-pratsuivatyme>

21. Коваленко В. Не лише переселенці: хто може отримати фінансову допомогу в Україні [Електронний ресурс] / Віра Коваленко // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 6 лют. — Електрон. дані. Зазначено, що внутрішньо переміщені особи (ВПО) можуть отримувати допомогу щомісяця протягом певного періоду за умови відповідності критеріям доходу та реєстрації як ВПО. Загальні розміри виплат станом на 2025 – 2026 рік: 2000 грн на дорослого та 3000 грн на дитину або особу з інвалідністю. Для ВПО передбачається також житлова компенсація та додаткові надбавки: окремо від допомоги на проживання діє механізм компенсації частини витрат на житло. Водночас переселенці, які отримували допомогу на проживання та протягом 6 місяців працювали / займались підприємницькою діяльністю, можуть претендувати на одноразову додаткову виплату після завершення цього періоду. Вказано, що у зимовий період і за спеціальними рішеннями уряду передбачено також одноразові виплати для дітей із інвалідністю, дітей із сімей, які отримують соціальну допомогу, та осіб із інвалідністю серед переселенців. Акцентовано на міжнародній фінансовій

допомозі переселенцям, зокрема, від Управління Верховного комісара ООН у справах біженців. Текст: <https://ua.korrespondent.net/articles/4853154-ne-lyshe-pereselentsi-khto-mozhe-otrymaty-finansovu-dopomohu-v-ukraini>

22. Коткова О. Шлюбний договір в Україні: інструмент для "звичайних людей" чи виняток із правил [Електронний ресурс] / Ольга Коткова // Юрид. практика. – 2026. – 12 лют. – Електрон. дані. *Проаналізовано правову природу шлюбного договору, його функції та практичну доцільність у реаліях сучасної України, а також окреслено межі його ефективного застосування. Надано практичні рекомендації для укладення шлюбного договору та вказано на межі доцільності, коли договір не є необхідним. Наголошено, що шлюбний договір може стати способом: знизити рівень майнових ризиків; забезпечити передбачуваність правових наслідків; зменшити ймовірність конфліктів у кризових ситуаціях. Констатовано, що таким чином, шлюбний договір не є проявом недовіри або "планування розлучення", а свідчить про високий рівень правової культури та відповідального ставлення до сімейних відносин у сучасному правовому суспільстві.* Текст: <https://pravo.ua/shliubnyi-dohovir-v-ukraini-instrument-dlia-zvychainykh-liudei-chy-vyniatok-iz-pravyl/>

23. Курашина О. Батьки трьох дітей можуть втратити право на відстрочку: що потрібно знати [Електронний ресурс] / Олена Курашина // Fakty.ua : [вебсайт]. – 2026. – 30 січ. — Електрон. дані. *За словами адвоката Я. Куца, відстрочка від мобілізації для багатодітних батьків надається за умови фактичного утримання трьох і більше дітей. Якщо батьки перебувають у розлученні, а біологічний батько має заборгованість із аліментів понад три місяці, він може бути призваний до війська. Водночас право на відстрочку має і вітчм, який офіційно опікується та утримує трьох і більше дітей.* Текст: <https://fakty.ua/466678-roditeli-troih-detej-mogut-poteryat-pravo-na-otsrochku-chto-nuzhno-znat>

24. Лесько Н. Технологічні інновації у протидії домашньому насильству: міжнародний досвід [Електронний ресурс] / Наталія Лесько //

Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка". Серія : Юрид. науки. – 2025. – Вип. 12 (№ 3). – С. 144-149. *Проаналізовано використання технологічних інновацій у протидії домашньому насильству на основі міжнародного досвіду. Розглянуто потенціал цифрових інструментів (мобільних додатків, онлайн-платформ, систем віддаленого моніторингу, елементів штучного інтелекту) у запобіганні, виявленні випадків насильства та наданні допомоги постраждалим. Наголошено на необхідності адаптації таких рішень до національних соціальних, культурних і правових умов. Визначено основні проблеми впровадження технологій, зокрема недостатню обізнаність, цифрову нерівність, обмежений доступ до інтернету, а також ризики для конфіденційності та безпеки персональних даних жертв. Запропоновано напрями вдосконалення законодавства та практичних механізмів застосування технологій у цій сфері.* Текст: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2025/aug/39812/25097847maket-148-153.pdf>

25. Липчанський М. В Україні збільшать виплати сім'ям загиблих та зниклих безвісти захисників [Електронний ресурс] / М. Липчанський // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 5 лют. — Електрон. дані. *Наведено інформацію Прем'єр-міністра України Юлії Свириденко про те, що адресну допомогу для родин захисників, які віддали життя або зникли безвісти, захищаючи Україну збільшать з 01.03.2026. За словами посадовиці, мінімальна пенсійна виплата на кожного непрацездатного члена сім'ї з числа батьків, дружин, чоловіків на одну дитину полеглих захисників і захисниць, та дитині загиблого захисника чи захисниці, якому замість пенсії призначено державну допомогу, становитиме не менше ніж 12 810 грн на людину (сьогодні це – 7800 грн.). Вона додала, що зросте і мінімальна пенсійна виплата для сімей, де пенсія або державна соціальна допомога призначені на двох і більше членів родини загиблого захисника чи захисниці, крім непрацездатних батьків, дружини чи чоловіка – виплата має бути не менше ніж 10 020 грн на кожного члена*

сім'ї, замість чинних 6100 грн. Прем'єрка резюмувала, що з 01.03.2027 ці розміри щороку індексуватимуть. Текст:

<https://ua.korrespondent.net/ukraine/4852868-v-ukraini-zbilshat-vyplaty-simiam-zahyblykh-ta-znyklykh-bezvisty-zakhysnykiv>

26. Липчанський М. Уряд розширив перелік категорій «автоматичних» відстрочок від мобілізації [Електронний ресурс] / Максим Липчанський // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 3 лют. — Електрон. дані. *Вказано, що Міністерство оборони України (МО України) розширило перелік категорій відстрочок від мобілізації, які підлягають автоматичному продовженню. До нових категорій входять: батьки, які виховують тяжкохвору дитину без інвалідності; ті, хто доглядають за тяжкохворим членом сім'ї; опікуни людини, яку визнано недієздатною; ті, хто мають дружину (чоловіка) з інвалідністю III групи; люди, які доглядають за родичом 2-го чи 3-го ступеня спорідненості з інвалідністю; батьки, які самостійно виховують дитину до 18 років; вчителі шкіль. Наведено перелік категорій, визначених раніше, для яких також зберігається автоматичне продовження. Серед них: жінки та чоловіки військових із дитиною; батьки трьох і більше дітей в одному шлюбі; студенти, аспіранти; працівники вищої та професійної освіти; люди, чиї близькі родичі загинули або зникли безвісти під час бойових дій чи воєнного стану; родичі Героїв України, відзначених посмертно за мужність під час Революції Гідності; люди, позбавлені свободи внаслідок збройної агресії проти України; військові, звільнені з полону та ін.).* Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4852400-uriad-rozshyryv-perelik-katehorii-avtomatychnykh-vidstrochok-vid-mobilizatsii>

27. Лиса А. З проєкту Цивільного кодексу вилучили норму про шлюб із 14 років [Електронний ресурс] / А. Лиса // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 6 лют. — Електрон. дані. *Як зазначив голова Верховної Ради України (ВР України) Руслан Стефанчук, коментуючи суспільну критику норми проєкту Цивільного кодексу, яка стосується можливості укладення шлюбу з 14 років за визначених умов, «цієї норми у проєкті не*

буде». Спікер пояснив, що проєктом передбачалася норма, котра дозволяла укладення шлюбу особам, які досягли 14 років, виключно за рішенням суду і лише у разі народження дитини або вагітності. Р. Стефанчук запевнив, що положення не мало спонукального характеру та не заохочувало укладення шлюбу з 14 років, натомість застосування такої можливості обмежувалося двома умовами - фактом народження дитини або вагітності та обов'язковим судовим рішенням. Водночас робоча група врахувала неоднозначне сприйняття цієї норми у суспільстві. За результатами обговорень ухвалили рішення вилучити її з проєкту закону та залишити чинне регулювання. Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4853091-z-proiektu-tsyvilnoho-kodeksu-vyluchyly-normu-pro-shluib-iz-14-rokiv>

28. Мін'юст нагадує, які особи не можуть перебувати у шлюбі між собою [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 2 лют. – Електрон. дані. Наведено перелік категорій осіб, які не можуть перебувати у шлюбі між собою за законодавством України відповідно до ст. 26 Сімейного кодексу України (СК України). Такий перелік містить заборони, що мають біологічне та соціальне підґрунтя та спрямовані на запобігання шлюбним союзам між близькими родичами та особами зі встановленим правовим зв'язком усиновлення. Зокрема, заборонено вступати у шлюб між: особами прямої лінії споріднення (батьки — діти, дідуся/бабусі — онуки); рідними братом і сестрою (повнорідними або неповнорідними); двоюрідними братом і сестрою, рідними тіткою або дядьком та їх племінниками; усиновлювачем і усиновленою ним дитиною без скасування усиновлення. Шлюб, укладений з особами, між якими закон забороняє шлюб, може бути визнаний недійсним або недійсним з моменту реєстрації, що має визначені правові наслідки для майнових та інших цивільних прав учасників такого союзу. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/minyust-nagadue-yaki-osobi-ne-mozhut-perebuvati-u-shlyubi-mizh-soboyu.html>

29. Мін'юст роз'яснив, як перевірити, чи аліменти витрачаються на дитину [Електронний ресурс] // Юрид. практика. – 2026. – 16 лют. –

Електрон. дані. Подано роз'яснення Міністерства юстиції України щодо механізму контролю за цільовим використанням аліментів. Наголошено, що аліменти, одержані на дитину, є її власністю, а той із батьків або законних представників, на ім'я якого вони виплачуються, зобов'язаний використовувати кошти виключно в інтересах дитини. Надано інформацію про органи, які контролюють використання аліментів, та про порядок проведення перевірки використання аліментів. Зазначено, що у разі виявлення фактів нецільового витрачання коштів платник має право звернутися до суду з вимогою: зменшити розмір аліментів; перераховувати частину аліментів на особистий рахунок дитини у Державний ощадний банк України. Текст: <https://pravo.ua/min-iust-roz-iasnyv-iak-pereviryty-chy-alimenty-vytrachaiutsia-na-dytynu/>

30. Оновлено порядок надання державної допомоги сім'ям з дітьми [Електронний ресурс] // Закон і бізнес. – 2026. – 4 лют. – Електрон. дані. Зазначено, що Кабінет Міністрів України (КМ України) ухвалив Постанову від 31.12.2025 № 1805, яка запроваджує нові підходи до підтримки родин із дітьми. Новий механізм стосується призначення та виплати таких видів державної допомоги: у зв'язку з вагітністю та пологами; при народженні дитини; по догляду за дитиною до досягнення нею 1 року; для догляду за дитиною «єЯсла». Оформлення виплат тепер здійснюється через органи Пенсійного фонду України (ПФУ). Важливою зміною є спосіб отримання коштів. Виплати у зв'язку з вагітністю, догляду до року та за програмою «єЯсла» перераховуватимуть на спеціальний рахунок, до якого емітовано електронний платіжний засіб «Дія.Картка», відкритий в уповноваженому банку. Текст: <https://zib.com.ua/ua/170968-onovleno-poryadok-nadannya-derzhavnoi-dopomogi-simyam-z-ditm.html>

31. Островська М. В. Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції: стандарти ЄСПЛ та критерії втручання за статтею 8 ЄКПЛ [Електронний ресурс] / М. В. Островська, О. Я. Трагнюк // Юрид. наук. електрон. журн. – 2025. – № 12. – С. 291-295. Проаналізовано

права на повагу до приватного та сімейного життя, житла та кореспонденції у кримінальному провадженні крізь призму ст. 8 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ЄКПЛ), Конституції України, Кримінального процесуального кодексу (КПК) та практики Європейського суду з прав людини. Розкрито широке й динамічне тлумачення понять приватності у практиці Суду та ступінь їх імплементації в українське законодавство. Наголошено, що формальної відповідності норм Конвенції недостатньо без належного практичного застосування гарантій. Центральне місце в дослідженні займає трискладовий тест ЄСПЛ щодо допустимості втручання: законність, легітимна мета та необхідність у демократичному суспільстві. Текст: http://www.lsej.org.ua/12_2025/64.pdf

32. Павленко Ю. Соціальна політика в ручному режимі: хто відповідає за затримки виплат дітям [Електронний ресурс] / Юрій Павленко // Дзеркало тижня. – 2026. – 6 лют. — Електрон. дані. Йдеться про те, що передача з липня 2025 р. функцій виплати державної допомоги сім'ям з дітьми від органів соцзахисту до Пенсійного фонду призвела до масштабного колапсу в системі соцвиплат. Через невідповідність програмного забезпечення, кадрів відсутність доступу до реєстрів тисячі сімей (понад 15 тис. дітей-сиріт і позбавлених батьківського піклування та близько 45 тис. дітей під опікою) місяцями не отримують гарантованих законом коштів. Затримки торкнулися також прийомних батьків і батьків-вихователів, яким не перерахували підвищені виплати, а батьки новонароджених не змогли вчасно оформити допомогу через запізнілі урядові постанови та відсутність роз'яснень. Додатковою проблемою стала неінтегрованість державних реєстрів і надмірна бюрократія, що змушує родини збирати паперові довідки та вистоювати в чергах. Здійснено заклик до негайного перегляду порядку виплат, цифровізації процесів, налагодження взаємодії між органами влади та втручання правоохоронних органів, оскільки держава системно порушує конституційне право дітей на

своєчасну соціальну допомогу. Текст: <https://zn.ua/ukr/LAW/sotsialna-politika-v-ruchnomu-rezhimi-khto-vidpovist-za-zatrimki-viplat-ditjam.html>

33. Панова О. О. Дитина-кривдник: підстави визнання та особливості притягнення до відповідальності за вчинення домашнього насильства [Електронний ресурс] / Оксана Олександрівна Панова, Олег Миколайович Адаменко // Наук. перспективи. – 2025. – № 11. – С. 1615-1623. *Проаналізовано правовий статус дитини-кривдника та особливості притягнення неповнолітніх до відповідальності за вчинення домашнього насильства в Україні. Розкрито нормативні підстави визнання дитини кривдником, зокрема критерії встановлення факту насильницької поведінки, вимоги законодавства щодо оцінки рівня небезпеки дій неповнолітнього та процедури фіксації відповідних правопорушень. Акцентовано на необхідності врахування вікових і психологічних особливостей дитини, зокрема рівня її розвитку, впливу сімейного середовища та можливості усвідомлення протиправності власних дій. Вказано на специфіку застосування заходів відповідальності, що мають переважно виховний, а не репресивний характер. Висвітлено адміністративні та кримінально-правові механізми реагування, які діють щодо осіб віком від 14 до 18 років, а також альтернативні заходи впливу: попередження, направлення на програму для кривдників, залучення соціальних служб. Обґрунтовано необхідність удосконалення нормативного регулювання, розширення профілактичних інструментів і впровадження спеціальних корекційних програм, спрямованих на усунення причин девіантної поведінки дитини.* Текст: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/32710/32667>

34. Приварський Ю. Ю. Участь територіальних громад у профілактиці правопорушень: інструменти взаємодії з Національною поліцією [Електронний ресурс] / Юрій Юрійович Приварський // Наук. перспективи. – 2025. – № 12. – С. 1864-1879. *Здійснено науково-правовий аналіз взаємодії Національної поліції України (НПУ) з територіальними громадами у сфері профілактики правопорушень. Акцентовано на*

забезпеченні безпечного освітнього середовища та протидії домашньому насильству, зокрема гендерно зумовленому. Зосереджено увагу на концепції *community policing* як - ідейно-організаційній основі сучасної превентивної діяльності поліції, що передбачає системну співпрацю з органами місцевого самоврядування, закладами освіти, соціальними службами та населенням. Розкрито питання формування безпечного освітнього середовища як самостійного напрямку профілактики правопорушень, зокрема через реалізацію проєкту “Вихователь безпеки” та діяльність офіцерів Служби освітньої безпеки. На прикладі регіональних практик Рівненської області продемонстровано ефективність міжмуніципальної співпраці, розвитку мережі спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб і координації дій суб’єктів публічної безпеки. Текст:

<https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/34537/34513>

35. Пунда О. О. Юридична відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері забезпечення прав дитини на медичну допомогу [Електронний ресурс] / Олександр Олегович Пунда // Успіхи і досягнення у науці. – 2025. – № 12. – С. 476-487. Наголошено, що система кримінально-правової охорони прав дитини на медичну допомогу в Україні перебуває у процесі активного розвитку та вдосконалення. Забезпечення ефективності цієї системи передбачає взаємодію кримінального права з нормами медичного, сімейного та адміністративного законодавства, а подальше реформування повинно ґрунтуватися на міжнародних стандартах у сфері прав дитини та охорони здоров’я, а також на аналізі практичних проблем кваліфікації й притягнення до відповідальності суб’єктів правопорушень. Проаналізовано статті Кримінального кодексу України (КК України) щодо відповідальності за порушення прав дитини на медичну допомогу. Сформульовано пропозиції щодо вдосконалення КК України, зокрема обґрунтовано необхідність доповнити зміст ч. 5 ст. 134 КК України нормою про відповідальність за незаконне проведення абортів або стерилізації.

Текст: <https://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/34302/34278>

36. Рижов І. М. Дитячо-підліткова віктимність в Україні крізь призму вітальної безпеки: виклики воєнного стану [Електронний ресурс] / Ігор Миколайович Рижов, Петро Володимирович Ящук // Успіхи і досягнення у науці. – 2025. – № 11. — С. 958-974. Розглянуто проблему дитячої віктимності в Україні як багатовимірний соціально-гуманітарний феномен, що в умовах війни набуває ознак системної загрози державній та гуманітарній безпеці. Доведено, що віктимність дітей є не лише наслідком бідності чи соціального сирітства, а відображенням глибших процесів руйнування інституту сім'ї, психоемоційної дестабілізації населення та втрати довіри до державних інституцій. На основі аналізу даних UNICEF, Міністерства соціальної політики України, Національної соціальної сервісної служби та інших джерел обґрунтовано взаємозв'язок між воєнними подіями, міграційними процесами, економічною нестабільністю та зростанням кількості безпритульних дітей. Окрему увагу приділено впливу воєнних травм, контузій та посттравматичних стресових розладів у батьків як латентним чинникам формування дитячої бездомності. Встановлено, що емоційна нестабільність, агресивність, депресія та байдужість дорослих призводять до руйнування сімейних зв'язків і вторинної травматизації дітей. Наголошено, що традиційні підходи до подолання віктимності є недостатніми, та визначено орієнтири державної політики, серед яких: створення національної системи вітальної безпеки дитини; впровадження програм психосоціальної підтримки сімей ветеранів і внутрішньо переміщених осіб (ВПО); розвиток патронатних і наставницьких форм виховання; підготовка фахівців із вітальної безпеки та адаптації європейських моделей соціального супроводу. Текст: <https://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/32322/32271>

37. Сахнюк В. В. Забезпечення прав дитини у кримінальних провадженнях щодо домашнього насильства [Електронний ресурс] / В. В. Сахнюк // Журн. східноєвроп. права : [електрон. наук.-практ. вид.] / ПВНЗ “Ун-т сучас. знань”. – 2025. – № 141. – С. 108-115. Проаналізовано

забезпечення прав дитини у кримінальних провадженнях щодо домашнього насильства з урахуванням сучасних законодавчих змін і судової практики. Особливу увагу приділено позиції Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду (12.02.2020 р., справа № 453/225/19), якою розширено тлумачення поняття кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством. На основі статистичних даних Офісу Генерального прокурора України досліджено структуру та динаміку злочинів щодо дітей, включно з випадками, коли дитина є свідком насильства. Виявлено колізію між національним законодавством щодо статусу дитини-свідка та нормами КПК України. Обґрунтовано необхідність удосконалення кримінального процесуального законодавства шляхом розширення процесуальних гарантій, зокрема внесення змін до ст. 55 КПК України, запровадження психологічних експертиз і підвищення професійної підготовки правоохоронців. Текст: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2025/12/sakhniuk_141.pdf

38. Солоненко С. О. Допит потерпілого від домашнього насильства під час судового розгляду: аналіз законодавчого регулювання в іноземних державах та в Україні [Електронний ресурс] / Семен Олександрович Солоненко // Наук. перспективи. – 2025. – № 11. – С. 1706-1719. Зазначено, що зважаючи на цінність показань потерпілого та особливості психоемоційного стану жертви домашнього насильства, законодавство іноземних держав передбачає можливість застосування судом низки спеціальних заходів, зокрема, таких як проведення допиту потерпілого у режимі відеоконференції поза межами суду або за відсутності обвинуваченого, вжиття заходів для уникнення візуального контакту між потерпілим та обвинуваченим, обмеження кола запитань, які можуть бути задані потерпілому. Особливу увагу приділено досвіду США та Великої Британії. На основі проведеного аналізу застосування спеціальних заходів в зарубіжних країнах виявлено можливості для вдосконалення Кримінального процесуального кодексу України (КПК

України), зокрема з метою врахування особливих потреб жертв домашнього насильства запропоновано доповнити КПК України новою статтею "Особливості допиту потерпілого від кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством". Текст:

<https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/32718/32675>

39. Суд: Заява про встановлення факту самотійного виховання дитини не підлягає розгляду в порядку окремого провадження [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 9 лют. – Електрон. дані. Зазначено, що Сімейним кодексом України (СК України) чітко встановлено, що сімейні права та обов'язки є такими, що тісно пов'язані між собою, а тому не можуть бути передані іншій особі. З огляду на таке можна констатувати, що в силу настання певних юридичних фактів (дій чи подій), які мають бути підтверджені виключно актами цивільного стану (свідоцтво про смерть) чи рішенням суду (про позбавлення батьківських прав, визнання недієздатним, померлим, безвісно відсутнім) та позбавляють особу можливості користуватися батьківською правосуб'єктністю, такі права та обов'язки припиняються та не потребують додаткового підтвердження того, що один із батьків самотійно їх виконує. Такий факт одноосібного виховання дитини одним із батьків не може встановлюватися в безспірному порядку або за домовленістю батьків дитини, в тому числі на підставі укладеного між ними договору або на підставі судового рішення, ухваленого за правилами окремого провадження, оскільки в такому питанні завжди існуватиме загроза порушення принципу дотримання найкращих інтересів дитини. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/sud-zayava-pro-vstanovlennya-faktu-samostiynogo-vihovannya-ditini-ne-pidlyagae-rozglyadu-v-poryadku-.html>

40. Сукмановська Л. М. Військова служба правопорядку у Збройних Силах України як суб'єкт запобігання та протидії домашньому насильству в Україні [Електронний ресурс] / Л. М. Сукмановська, М. І. Репан, А. Ю. Поляк // Журн. східноєвроп. права : [електрон. наук.-практ.

вид.] / ПВНЗ “Ун-т сучас. знань”. – 2025. – № 141. – С. 125-132. Досліджено проблему зростання випадків домашнього насильства за участю військовослужбовців, військовозобов’язаних і працівників Збройних Сил України (ЗСУ) та визначено роль суб’єктів запобігання і протидії цьому явищу. Проаналізовано систему органів, передбачену Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», а також повноваження Військової служби правопорядку у ЗСУ щодо запобігання, виявлення та припинення правопорушень, профілактичної роботи і взаємодії з правоохоронними органами. Встановлено, що, попри фактичну участь ВСП у протидії домашньому насильству та її взаємодію з Національною поліцією, чинне законодавство не закріплює прямо ці функції. Вказано на необхідність удосконалення нормативно-правового регулювання з метою чіткого визначення компетенції ВСП у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Текст:

http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2025/12/sukmanovska_repan_polyak_141.pdf

41. Тетяна Скрипка: Заради збереження життя і здоров’я дітей їхню евакуацію з небезпечних зон здійснюватимуть без згоди батьків [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 12 лют. [№ 530]. – Електрон. дані. Як розповіла народна депутатка, член фракції політичної партії «Слуга Народу» Тетяна Скрипка, ухвалений Верховною Радою України (ВР України) у другому читанні законопроект № 12353 врегульовує питання проведення обов’язкової евакуації. Передовсім ідеться про вивезення з небезпечних територій дітей та розміщення евакуйованих осіб у тимчасовому житлі. Вона додала, що наразі Силам оборони України дуже важко виконувати в повному обсязі бойові завдання та операції на тих прифронтових небезпечних територіях, де ще досі залишаються мирні жителі, зокрема діти. У документі окремо передбачено розміщення та життєзабезпечення евакуйованого населення, а також евакуацію матеріальних і культурних цінностей. Зазначено, що

евакуйовані громадяни мають право на тимчасове житло з фондів для проживання. Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390171>

42. Тихонова Д. С. Трансформація системи соціального захисту дітей-сиріт в Україні: від патерналізму до цифрових сервісів в умовах війни [Електронний ресурс] / Д. С. Тихонова, В. М. Божко, К. С. Крамаренко // Юрид. наук. електрон. журн. – 2025. – № 12. – С. 118-121. *Зазначено, що повномасштабна війна в Україні виявила критичні проблеми системи соціального захисту, особливо щодо сімей, які виховують дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Воєнні дії загострили питання забезпечення їхніх соціальних гарантій в умовах міграції, втрати документів і руйнування інфраструктури. Актуальність дослідження зумовлена потребою трансформації цієї системи шляхом цифровізації, монетизації пільг і гармонізації з європейськими стандартами, оскільки зазначена проблематика досі залишається фрагментарно дослідженою.* Текст: http://www.lsej.org.ua/12_2025/26.pdf

43. Ткаченко А. О. Кримінально-правова охорона статевої свободи та статевої недоторканості дітей [Електронний ресурс] / А. О. Ткаченко // Право і сусп-во. – 2025. – № 6. – С. 373-380. *Досліджено актуальні проблеми кримінально-правової охорони статевої свободи та статевої недоторканості дітей в Україні, зокрема в умовах зростання рівня сексуального насильства та високої латентності таких злочинів. Розкрито нормативно-правовий зміст понять "згвалтування", "насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом", "розбещення неповнолітніх", "статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості" відповідно до Кримінального кодексу України (КК України) та Постанови Пленуму Верховного Суду України від 30.05.2008 № 5. Надано кримінально-правову характеристику кваліфікуючих ознак злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини з урахуванням чіткого нормативного розмежування малолітніх і неповнолітніх потерпілих. Окреслено проблемні аспекти визначення статевої зрілості, що має ключове*

значення для застосування ст. 155 КК України. Обґрунтовано необхідність подальшого нормативного уточнення відповідних категорій для забезпечення ефективності кримінально-правового регулювання у цифрову епоху. Текст: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2025/6_2025/55.pdf

44. Ткачук С. Зміна статі одного з подружжя може анулювати шлюб: що передбачає новий кодекс, — ЗМІ [Електронний ресурс] / Софія Ткачук // Focus.ua : [вебсайт]. – 2026. – 16 лют. — Електрон. дані. За повідомленням «BBC», новий проєкт Цивільного кодексу передбачає, що шлюб може вважатися недійсним, якщо один із подружжя змінює стать. Таке розпорядження набирає чинності з дня реєстрації зміни статі та не потребує звернення до суду. Вказано, що підтвердження недійсності шлюбу здійснюється через органи реєстрації актів цивільного стану (РАЦС). За словами авторів документа, навіть якщо подружжя зберігає спільне життя після зміни статі одного з партнерів, їхні цивільні права залишаються неврегульованими. Водночас законодавці посилаються на ст. 51 Конституції України, яка визначає шлюб як союз між чоловіком і жінкою, укладений за вільною згодою. Новий кодекс також дозволяє розірвати шлюб за позовом одного з подружжя у випадку, якщо чоловік не може зачати дитину. За словами юристів, такі норми можуть суперечити ст. 8 та ст. 14 Європейської конвенції з прав людини, що забороняє дискримінацію за ознакою гендерної ідентичності; визнання шлюбу недійсним автоматично скасовує правові наслідки, що може впливати на режим спільної власності, майнові права та інтереси дітей. Текст: <https://focus.ua/uk/ukraine/744015-zmina-stati-odnogo-z-podruzzhya-mozhe-anulyuvati-shlyub-shcho-peredbachaye-noviy-kodeks-zmi>

45. Троценко Л. ООН скоротила допомогу-2026 українським біженцям [Електронний ресурс] / Людмила Троценко // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 3 лют. — Електрон. дані. Вказано, що Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН/ UNHCR) визначило фінансові потреби на допомогу українським біженцям у 2026 р.,

оцінюючи їх у 614 млн доларів США, що на 23,6 % менше, ніж було заплановано для 2025 р. Зазначено, що згідно з Планом гуманітарних потреб і реагування на 2026 р., понад 10,8 млн людей потребуватиме гуманітарної допомоги та захисту в Україні. За підрахунками, близько 2,5 млн внутрішньо переміщених сімей в Україні досі не мають доступу до належного житлового забезпечення. Крім того, масштабні атаки РФ на енергетичну інфраструктуру протягом зими 2025 – 2026 рр. залишили мільйони людей без тепла, води і електроенергії. План на 2026 р. має на меті підтримати 2,1 млн людей в Україні та ще 482 тис. українських біженців за її межами. Для реалізації цієї ініціативи передбачено фінансування в обсязі 470 млн доларів для внутрішніх потреб України та 144 млн доларів для допомоги за кордоном. Текст: <https://ua.korrespondent.net/world/4852454-oon-skorotylya-dopomohu-2026-ukrainskym-bizhentsiam>

46. Центр гідності дитини Українського католицького університету підсумував п'ятиріччя своєї діяльності [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 12 лют. - Електрон. дані. Подано інформацію, що Центр гідності дитини УКУ 6 лютого зібрав понад півсотні представників церковного, освітнього, громадського та медичного секторів, а також державних інституцій, аби обговорити питання запобігання насильству над дітьми і розвиток механізмів безпеки та підбити підсумок 5-ліття діяльності. У межах відзначення цієї дати відбулася панельна дискусія «Безпека дитини: щоденна дія дорослих» за участі експертів: дитячої психіатрині, керівниці центру психологічної реабілітації "Superhumans", Наталії Мاسяк та психіатра, психотерапевта, завідувача кафедри психології і психотерапії УКУ Романа Кечура. Учасники дискусії наголосили, що безпека дитини починається зі стосунку – з атмосфери довіри, підтримки й любові, без якої неможливі ані навчання, ані виховання. Окремо також йшлося про те, що агресія та насильство в суспільстві не виникають у вакуумі, а є наслідком тривалого дефіциту безпеки, який дорослі часто несвідомо відтворюють у взаємодії з дітьми. Текст:

https://risu.ua/centr-gidnosti-ditini-ukrayinskogo-katolickogo-universitetu-pidsumuvav-pyatirichchya-svoyeyi-diyalnosti_n162169

47. Черномаз О. Б. Застосування інформаційних технологій у сфері запобігання та протидії домашньому насильству [Електронний ресурс] / О. Б. Черномаз // Журн. східноєвроп. права : [електрон. наук.-практ. вид.] / ПВНЗ “Ун-т сучас. знань”. – 2025. – № 140. – С. 234-242. *Зазначено, що у контексті формування цифрового суспільства технологічні інновації набувають особливого значення як інструменти запобігання, виявлення та протидії домашньому насильству. Разом із тим їх інтеграція у відповідні механізми державної політики супроводжується низкою труднощів, серед яких — нормативно-правові обмеження, обмеженість ресурсного забезпечення, культурні стереотипи та недостатній рівень інформованості населення щодо наявних цифрових інструментів. У зв'язку з цим дослідження потенціалу сучасних цифрових технологій та формування практичних рекомендацій щодо їх ефективної адаптації до національних умов постає важливим і своєчасним завданням, спрямованим на підвищення результативності системи запобігання та протидії домашньому насильству в Україні.* Текст: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2025/12/chornomaz_140.pdf

48. Шамсутдинова-Лебедюк Т. Н. Ісламська сім'я як соціокультурний і духовний інститут [Електронний ресурс] / Тетяна Назарівна Шамсутдинова-Лебедюк, Володимир Вікторович Ляльович // Культур. альм. – 2025. – № 3. – С. 44-50. *Розкрито значення інституту сім'ї в ісламській традиції як базового елемента соціального, морального та духовного устрою мусульманського суспільства. Ісламська родина розглядається не лише як приватна форма міжособистісного співіснування, а як сакральна структура, що регулюється нормами шаріату й виконує ключову функцію у збереженні релігійної та культурної ідентичності мусульманської умми. Акцентовано увагу на обов'язках подружжя у шлюбі: відповідальності чоловіка за матеріальне забезпечення родини, її духовне*

наставництво, підтримку й захист; а також ролі жінки у сфері ведення домашнього господарства, виховання дітей, підтримання побутової гармонії та моральної чистоти. Особливу увагу приділено батьківським обов'язкам у контексті виховання дітей відповідно до ісламських цінностей, рівному ставленню до синів і дочок, а також обов'язку батьків забезпечити дітям як духовне, так і професійне зростання. Переосмислено традиційні моделі ісламського подружжя у відповідь на виклики сучасної глобалізації, секуляризації та трансформації соціокультурних засад родинного устрою.

Текст: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/666/608>

49. Шевчук А. В Резерв+ тестують оновлену відстрочку для багатодітних батьків [Електронний ресурс] / А. Шевчук // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 13 лют. — Електрон. дані. Зазначено, що невдовзі багатодітні батьки зможуть оформити відстрочку через застосунок «Резерв+» незалежно від сімейного стану: Міністерство оборони України (МО України) розпочинає бета-тестування відповідної функції. Вказано, що раніше онлайн-відстрочка була доступна лише тим батькам, які мали трьох або більше дітей в одному шлюбі. Тепер правила оновлюють - під час перевірки враховуватимуть усіх дітей віком до 18 років, незалежно від того, чи народжені вони в одному шлюбі. МО України запрошує до бета-тестування батьків, які ще не мають чинної відстрочки. Основні вимоги до учасників: виховання трьох або більше дітей віком до 18 років (незалежно від сімейного стану); відсутність боргів з аліментів; коректні дані батька в державних реєстрах (ПІБ, дата народження, податковий номер); діти мають бути народжені в Україні. Після завершення тестового періоду послуга стане доступною для всіх користувачів застосунку. Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4854954-v-rezerv-testuuit-onovlenu-vidstrochku-dlia-bahatoditnykh-batkiv>

50. Яворська В. Насильницька передача дітей з однієї групи в іншу з позиції геноциду [Електронний ресурс] / Вікторія Яворська // Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка". Серія : Юрид. науки. – 2025. – Вип. 12 (№ 4).

– С. 552-557. Досліджено питання насильницької передачі дітей з однієї групи в іншу як форми вчинення геноциду в умовах війни. Акцентовано на необхідності правильної кримінально-правової кваліфікації цього злочину з урахуванням його об'єктивних і суб'єктивних ознак і наявності спеціального злочинного наміру. Проаналізовано норми Кримінального кодексу України (КК України), міжнародно-правові акти та наукові підходи до визначення геноциду, зокрема розбіжності у використанні термінів «передання дітей» і «насильницьке переміщення». Зазначено, що в Україні визнання геноциду пов'язане з документуванням фактів примусового переміщення дітей державою-агресором та зміни їх національної ідентичності. Наголошено на тяжких наслідках таких дій для дітей і групи загалом, що підтверджує кваліфікацію насильницької передачі дітей як акту геноциду та потребу комплексного правового аналізу цього злочину в умовах збройного конфлікту.

Текст: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2025/nov/40987/ttctb-482025-2110122025-556-561.pdf>

51. Як посвідчити факт, що людина є живою або перебуває у певному місці: роз'яснення Мін'юсту [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 5 лют. – Електрон. дані. Наведено роз'яснення Міністерства юстиції України щодо посвідчення нотаріусами фактів, що фізична особа є живою або перебувала у певному місці. Окреслено підстави та процедуру звернення до нотаріуса для нотаріального засвідчення таких фактів, зокрема коли це необхідно для підтвердження правових обставин (наприклад отримання пенсій чи спадщини за кордоном) та в інших випадках, які потребують юридичного доказу зазначених обставин. Пояснено, що посвідчення здійснюється на усне звернення фізичної особи (або законного представника у випадках із малолітніми та неповнолітніми дітьми, чи недієздатними особами) зі встановленням особи заявника та видачею відповідного свідоцтва нотаріусом або консульською установою України. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/yak-posvidchiti-fakt-shcho-lyudina-e-zhivoyu-abo-perebuvaе-u-pevnomu-misci-rozyasnennya-minyustu.html>

17.02.2026.

Укладач: Савицька Л. В.

Відповідальний за випуск: Зайченко Н. Я.